

КЛЮЧОВІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ СТРУКТУРИ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Під виробничою структурою аграрного підприємства розуміють його сукупність виробничих груп (цехів, дільниць, господарств т.п.) об'єднаних технологічними або кооперованими зв'язками.

Ця структура відображає склад структурних підрозділів виробництва як суб'єкта управління (рис. 1).

Виробнича структура підприємства								
Обслуговуючі господарства		Цехи основного виробництва			Забезпечувальні господарства і цехи			
Транспортне господарство	Складське господарство	Заготівельні цехи	Основні цехи	Обробні цехи	Інструментальне господарство	Ремонтне господарство	Енергетичне господарство	Експериментальний цех

Рис. 1. Виробнича структура підприємства

Виробнича структура підприємства характеризує кількісне співвідношення і розміри внутрішніх структурних підрозділів підприємства та механізм їхнього взаємозв'язку.

Виробничі структури бувають:

- цехова (головним виробничим підрозділом підприємства є цех – адміністративне відокремлена частина підприємства, в якій виконується комплекс робіт відповідно до внутрішньозаводської спеціалізації);
- безцехова (основою побудови є виробнича дільниця);
- корпусна (основним підрозділом є корпус – об'єднання однотипних цехів);
- комбінатська (на підприємствах, де здійснюються багатостадійні процеси виробництва) [1].

Структура залежить від продукції, яку виробляє підприємство, кооперування з іншими підприємствами, рівня спеціалізації, виробничих потужностей і технологічного процесу. Як правило, сільськогосподарське підприємство має основні цехи, в яких виготовляють продукцію, і допоміжні цехи та служби, що обслуговують та забезпечують безперервну роботу основних цехів.

На виробничу структуру підприємства впливають такі чинники:

- галузева належність, номенклатура продукції, її техніко-економічні особливості, використані ресурси;
- тип виробництва, рівень спеціалізації і кооперування;
- структура засобів праці, технології;
- ступінь складності конструкції і технологічність продукції;
- організація обслуговування обладнання, його ремонт і модернізація;
- мобільність виробничого процесу, тобто його спроможність оперативно переходити на випуск нової продукції;
- характер відтворювального процесу в підрозділах підприємства.

Ці чинники визначають особливість виробничої структури підприємства в різних галузях. Ринкові умови господарювання потребують, передусім, нової виробничої структури, відтворення фондів підприємства [2].

* Науковий керівник – Дудник О.В., к.е.н., ст. викладач

Основні напрямки вдосконалення виробничої структури сільськогосподарського підприємства:

1. Визначення оптимальної величини підприємства. Оптимальна величина підприємства – це його величина, яка за даного рівня розвитку техніки та технології, а також конкретних умов місцезнаходження і навколишнього середовища забезпечує виробництво і реалізацію продукції з мінімальними витратами. На оптимізацію величини підприємства впливають різні чинники, що визначають технічні та економіко-організаційні умови роботи підприємства, а також сприяють підвищенню його ефективності. До цих чинників належать: а) продуктивність і потужність наявних засобів праці; б) прогресивність технологічного процесу; в) поєднання виробничих процесів; г) методи організації виробничого процесу.

2. Поглиблення спеціалізації основного виробництва. Рівень удосконалення виробничої структури залежить від вибору форми спеціалізації виробничих груп. Ці форми мають відповідати типу і масштабу виробництва і бути єдиними для однакових економічних умов. Інакше кажучи, удосконалюючи структуру сільськогосподарського підприємства, необхідно використовувати одні й ті самі критерії у виборі форм спеціалізації цехів та дільниць, економічно обґрунтовувати створення кожного нового структурного підрозділу.

3. Розширення кооперації з обслуговування сільськогосподарського виробництва. Ефективна робота основного виробництва, тобто виробництво продукції рослинництва і тваринництва, потребує чіткого й безперервного його постачання та обслуговування — надходження сировини, кормів, ремонту основних фондів, забезпечення інструментом, енергією, іншими видами послуг. Завданням підприємства є виробництво кінцевої продукції, а тому основне виробництво має переважати не тільки за часткою виготовленої продукції, а й за кількістю працівників, засобів праці.

Підвищення частки обслуговування при технологічному вдосконаленні і високому рівні технізації основного виробництва пов'язане зі збільшенням різних видів допоміжних і обслуговуючих підрозділів. Одночасно абсолютна кількість допоміжних і обслуговуючих працівників повинна зменшуватись під впливом удосконалення рівня організації виробництва і підвищення кваліфікації працюючих.

4. Забезпечення найкращої якості продукції і послуг підприємства.

5. Організація аналітичної роботи різних лабораторій: аналіз ефективності використання сировини і матеріалів; контрольно-вимірювальна діяльність; перевірка інструментів, приладів, устаткування; випробування комплектних виробів; аналіз причин поломок, простоїв.

6. Забезпечення якості функціонування систем кругообігу й обороту фондів. Необхідний аналіз «витрат з утримання та експлуатації устаткування в цеху», а також «загально цехових витрат» [3].

Виробнича структура підприємства динамічна. Вона змінюється в часі під впливом перелічених та інших чинників, які обумовлюють необхідність її вдосконалення. Основною вимогою до структури є забезпечення раціональнішого сполучення в часі і просторі всіх елементів та їх ланок виробничого процесу.

Виробнича структура аграрного підприємства визначає розподіл праці між цехами та обслуговуючими господарствами, формалізує внутрішньозаводську спеціалізацію та кооперування, у галузевому масштабі вказує на міжзаводську спеціалізацію виробництва. На основі виробничої структури формується загальна та управлінська структури підприємства.

Література.

1. Економіка підприємства [Електронний ресурс] / О.С. Іванілов. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/15134-15-virobnicha-struktura-pdprimstva.html>.
2. Виробнича структура підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studopedia.su/11_87420_virobnicha-struktura-pidpriemstva.html.
3. Шегда А.В. Економіка підприємства: [Навчальний посібник] / Т.М. Литвиненко, М.П. Нахаба та ін.; за ред. А.В. Шегда – [2-ге вид.]. – К. : Знання-Прес., 2002. – 335 с.

